

BOHEMA ESPERANTISTO

ČESKÝ ESPERANTISTA

Měsíčník pro šíření esperanta a esperantismu mezi Čechy
Orgán „SVAZU ČESKÝCH ESPERANTISTŮ“ v Rakousku.

Redakce a administrace: Praha III, Kampa 495.

Redaktor:

H. K. Bouška,
Praha-Smíchov 1097.

Vydavatel:

Jan Iglauer,
Praha III, Hroznová 6.

ROČNÍK IV

SEŠIT 11

Články. — Artikoloj.

Rud. Fridrich: *První manifestace moravských esperantistů.* — Jos. Krumpholtz: *Význam esperanta pro Čechy a Slováky.* — L. N. Tolstoj-A. Blindkopf: *La patriotismo kaj registaro.* — Jan Neruda-H. K. Bouška: *Kiel sinjoro Vorel fumumis sian marŝaŭman pipon.*

Raportoj kaj notizoj.

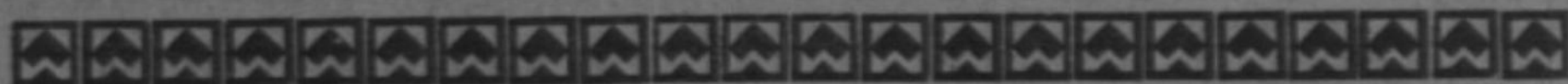
La unua kunveno de moraviaj esperantistoj. Mondkongreso de la internaciaj asocioj. La IV. kongreso de »Internacia asocio de akademioj.« Unuanimeco. Esperantaj fajreroj. Inicilo matematika.

Zprávy spolkové.

Svaz českých esperantistů. Zkušební komise »Svazu čes. esp.« Klub esperantistů, hádankářů a šachistů ve Vítkovicích.

PRAHA, 10. IX. 10.

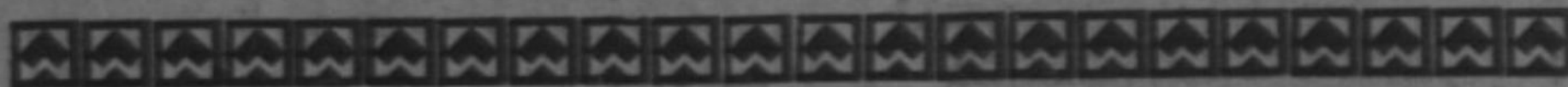
Cena 36 h

PSACÍ STROJE — SKRIBMAŠINOJ

nové i opotřebené, všech systémů, výhodně a se zárukou dodává firma novaj kaj bezonitaj, ĉiusistemaĵ, plej oportune kun la garancio estas liverataj

de firmo F. Tůma, Praha,
Jindřišská ulice čis. 26, Čechy. (Bohemujo.)

Zásilky pro „S. č. e.“ adresujte: Mil. Schmidt, Praha-II. 1036/XIV.
Celoroční předplatné 4.— K.

Český esperantista-Bohema esperantisto

(Red. kaj adm.: Praha III, Kampa 495, Bohemujo-Aŭstrio; Jarabono Sm 170) monata revuo por propagandado de esperanto kaj esperantismo inter Bohemoj, oficiala organo de „**Bohema asocio esperantista**“ (Svaz českých esperantistů), eliras regule la 20-an de ĉiu monato en kajeroj almenaŭ 16-paĝaj enhavante krom bohemaj informaj artikoloj multajn esperantajn, originalajn kaj tradukitajn, amuzajn kaj klerigajn artikolojn kaj notizojn pri temoj aktualaj kaj internaciaj.

La manuskriptoj, leteroj, libroj kaj gazetoj estu sendataj al la redakcio, la abonpago al la administracio. Ĉiuj verkoj en kiu ajn lingvo ricevitaj de la redakcio estas registrataj; recenzoj estas publikigataj pri la verkoj ricevitaj almenaŭ en du ekzempleroj. La redakcio rezervas al si la rajton korekti la manuskriptojn. Represo kaj traduko, se ili ne estas speciale rezervitaj, estas permesataj, se oni citas nian revuon kaj sendas 3 ekzemplerojn al la redakcio. La redakcio respondas la leterojn sole per la gazeto, ne per la poŝto; kiu bezonas rapidan respondon letere, aldonu poŝtmarkon. Specimenon oni sendos kontraŭ unu respondkupono.

Vychází 20. dne v měsíci a je zdarma zasilán všem členům »Svazu českých esperantistů«, kteří zaplatili celoroční příspěvek 5 K. — Rukopisy, dopisy, knihy a časopisy zasílají se redakci. — Netištěné rukopisy se vrátí, byla-li přiložena známka na odpověď. — Všecka díla redakci zasláná jsou oznamována. Reklamace přijímá administrace jen do vyjití následujícího čísla. — Předplácti a po číslech odebíratí lze u administrace a ve všech knihkupectvích.

Český Yacht-klub v Praze ochotně zašle interesentům z našich čtenářů svůj vkusný prospekt.

Členům a přátelům »Svazu čes. esperantistů«!

Nechtějíce předbíhati usnesení schůze správního výboru »Svazu čes. esp.«, která bude se konati až po vyjití tohoto čísla (10. t. m.), nemůžeme podati v tomto čísle pokyny týkající se sjezdu »Unie čes. esp.«

Ježto pak toto číslo je poslední před ohlášeným sjezdem, bude nutno je publikovati v denních listech.

Upozorňujeme na to své čtenáře a prosíme je, aby si pokynů těch povšimlo a přesně jich dbalo.

Redakce.

Vkusné odznaky esperantistů

(emailované, trvanlivé) ve formě jehlice, brože neb knoflíku (za 60 hal., poštou 70 hal.) a **esperantské hvězdy** (kravatové jehličky za 40 h) — obě zákonitě chráněné — lze objednat u

„České společnosti esperantistů“
v Praze, Zemská banka.

JOSEF MALÝ,

Praha VII., Na Výšinách

fabrikas specialan komodan matracon
»Esperantan komodon«. Presarojn kaj
☆ informojn oni donas senpage. ☆

PRVNÍ MANIFESTACE MORAVSKÝCH ESPERANTISTŮ.

O první schůzce moravských esperantistů v Luhačovicích ve dnech 13., 14. a 15. srpna 1910 referuje prof. *Rud. Fridrich*.

Krajské a zemské sjezdy esperantistů mají zvláštní ráz proti světovým kongresům. Domácí duch, nepřítomnost cizinců, k vůli nimž by se musilo esperantsky mluvit, seznamování se s pracovníky vlastního národa, působí hřejivě a vede ku práci, kdežto mezinárodní kongresy jsou spíše okázalostní agitací. Schůze moravských esperantistů pořádaná v Luhačovicích Svazem českých esperantistů, dávána to myšlenka paně Krumpholcova, měla takový vzhled.

Předcházely ji obavy; místo sice vábivé, ale pro sjezdy příliš vzdálené od středu Moravy, jejímž městem sjezdů je Přerov, příliš těžkopádné spojení železniční. Ale všechna obava byla zbytečná. Sjeli se přátelé Svazu i Unie českých esperantistů počtem přes 50 z těchto míst: Brna, Bystřice pod Hostýnem, Hluku, Hulína, Chropíně, Chvalkovic, Jevíčka, Kojetína, Kostelce u Holešova, Mor. Ostravy, Olomouce, Prostějova, Rožnova, Telče, Vizovic a Vsetína. Hlavní proud přibyl v sobotu 13. srpna večerním vlakem, v němž se částečně odehrálo radostné seznamování. Čiperný místní pořadatel pan Joža Mareš, podporovaný v celé své práci pány Hložkem, Kunderou, Gelberem a Lichnovským, oznámil zamluvené byty, kamž se účastníci rozešli.

Večer se konala v sále lázeňské čítárny slavnostní akademie, k níž byly Luhačovice zvány plakáty. Sál byl pln, neboť přišlo mnoho lázeňských hostů. Pro esperantisty arci hlavní přitažlivostí programu byla barcarola »Al vi, bela amatino«, složená skladatelem mistrem Nešverou, jenž sám na pianě doprovázel zpívající paní Glücksmannovou. Rozkošná melodie krásně přiléhala ku zpěvnému textu esperantskému a umělecké podání vyvolalo takové nadšení, že číslo musilo býti opakováno. Mimo to účinkovaly paní Fanda Parmová přednesem, hrou na housle slečna Milada Šebestíková, doprovodem klavírním slečna Něla Heyduškova, sym-

patická vnučka Smetanova, recitací pan Holuby, inspektor lázní, pan MUDr. Glücksmann, jenž dirigoval mužský pěvecký sbor, a pan Pelz, klavírní virtuos doprovodem. Pečlivě volený program, jeho rozmanitost, procítěný zpěv, virtuosní hra a jemná deklamace uchvátily všechny přítomné. Podán byl požitek tak vzácný, že nebylo lakoceno potleskem ani kyticemi.

Divadelní zařízení znemožnilo bližší seznámení a proto se konal po akademii seznávací večírek v lázeňském hotelu, kde se účastníci schůzky bavili dlouho do noci a (rozumí se) získali několik esperantistů. Hladoví byli překvapeni obsažnými esperantskými jídelními lístky, hodnými světového sjezdu, jež připravil sklepník pan Urban.

V neděli (14. VIII.) sešli se ranní esperantisté při koncertu »na Slanici«, kde s Janova domu vlál velký a vkusný prapor s hvězdou. Poněkud pozdě (až o 10. hodině) byla zahájena v sále lázeňské čítárny veřejná schůze propagační, k níž se dostavilo asi 70 osob. Pan učitel Mareš (Luhačovice) pozdravil přítomné za místní esperantisty, pan dr. Kamaryt (Plzeň) pronesl zdravici za Svaz, načež navržen za předsedu pan správce Socha (Hluk), za zapisovatele pan učitel Mareš (Luhačovice) a slečna učitelka Kunovská (Bystřice p. H.) Zástupce správy lázeňské pan MUDr. Přecechtěl uvítal esperantisty, přál jednání plného zdaru a milých vzpomínek všem účastníkům. Předseda poděkoval za vřelá slova tato, načež čteny telegramy a dopisy pozdravné, jež zaslaly spolky: Česká společnost esperantistů v Praze, První dámský Český spolek esperantský v Praze, Kluby esperantistů v Turnově, Hostomicích, Ivanovicích a Jevíčku, kursisté v Trutnově, 6 členů Ćiostudenta Asocio v Kard. Řečici, konsulejo de Ćiostudenta Asocio ve Vídni; a jednotlivci: manželé Krausovi, pání Bouška, Biskup, Iglauer z Prahy, Barviř z Jihlavy, Vojáček z Uh. Hradiště, Vyhnánek z Olomouce, Dr. Batěk a p. Stan. Otruba z Plzně, Šembera ze Všechovic, Klaška z Brna, sl. Šupichova z Č. Kostelce, Kofátková z Turnova, p. Žatezki z Krakova.

Pak přednášel pan Krumpholtz »O významu esperanta pro povznesení návštěvy cizinců vůbec a Luhačovic zvláště«. Přednáška tato, plná nových podnětů a svědomitá statistickými daty, bude prý uveřejněna, pročez zde jen stručně o ní. Pan K. ukázal, jak cizinecký ruch je důležitou složkou hospodářského a společenského rozmachu u různých národů. Cizinci však jen nepřinášejí

peníze, ale též podněcují pokrok svými požadavky. Národům hostitelským těmito návštěvami přibývá přátel, jichž zejména my v cizině nás neznající potřebujeme. Naše kraje těží z cizinců pramálo; i krásnou Prahou jen projíždějí, ba vyhýbají se jí. Odstrašuje cizince obava před nesmluvitelností, jíž Rakousko vůbec každého děsí. Tu nastává velký úkol esperantu, které je už tak silné, že esperantisté tvoří mohutný národ, rozlitý po celé zeměkouli, dosud řídce, ale všude. Národ ten vzrůstá denně a tak přibývá oás v poušti nesmluvitelnosti. Takovou oásou by se mohly stát pohádkově krásné Luhačovice. Získaly by tím nesmírně a přilákaly mnohého hosta ze světových lázní cizích. Řečník ukazuje, jak možno pracovat pro Luhačovice vnitřně i zevně (kursy pro domácí i hosty, vydáním prospektů, uměleckými plakáty a zdarma rozdávány pohlednicemi s esperantským textem, získáním lékařů atd.). *Universala Esperanto Asocio*, o níž obšírněji promluveno, by tu mnoho pomohla svými službami. Známými slovy Komenského, povzbuzujícími nás k samostatnosti a podnikavosti, řečník skončil a byl odměněn uznalým potleskem všech.

Když nehlásili se další řečníci — ježto čas valně pokročil a mnozí chtěli se účastniti dle programu filharmonického koncertu — p. Krumpholc předložil schůzi resoluci, žádající ministerstvo veřejných prací a železnic za podporování esperanta v obvodu jich působnosti. Resoluce ta — všemi hlasy schválená — zní:

Sjezd českomoravských esperantistů, konaný v Luhačovicích na Moravě ve dnech 13.—15. srpna 1910, vyslechnuv referát »O významu esperanta pro povznesení návštěvy cizinecké vůbec a v Luhačovicích zvláště«, vyslovuje c. k. ministerstvu veřejných prací díky za dosavadní přízeň a péči o povznesení ruchu cizineckého v Rakousku a očekává, že vysoké c. k. ministerstvo od péče této neupustí, nýbrž ještě ji zvýší, žádá:

1. Podobně, jako c. k. ministerstvo železnic upozornilo personál železniční, přicházející ve styk s mezinárodním obecnstvem, na »Svaz rakouských spolků německých esperantistů« ve Vídni a dalo rozdati jistý počet J. Borelovy brožury: »Die Frage einer internationalen Hilfssprache und das Esperanto«, račiž i c. k. ministerstvo veřejných prací a obchodu upozornit interessenty (zemské svazy pro povznesení návštěvy cizinecké, organizace turistické, poštovní a telegrafní úřady, obchodní a průmyslové komory a školy atd.) na význam mezinárodního pomocného jazyka esperanta pro povznesení ruchu cizineckého a tím i obchodu a průmyslu v zemích našich.

2. Vzhledem k tomu, že mezi personálem železničním, stýkajícím se s mezinárodním obecnstvem, jest i personál české národnosti, jemuž gramatická terminologie německá není běžná, budiž český personál podělen českou učebnicí od Čejky a Krumpholce: »Esperanto. Malá učebnice« a upozorněn na »Svaz českých esperantistů«.

Vyřízením této resoluce pověřuje sjezd »Svaz českých esperantistů« — »Bohema asocio esperantista« v Praze.

Po schválení resoluce ukončil předsedající schůzi vřelým doslovem, vyslovujícím naději, že tato schůzka znamenitě posílí naše hnutí na Moravě.

Nepohoda a poněkud pozdní hodina určená k společnému obědu roztříštily esperantisty, z nichž se sešlo k němu pouze 20. Po něm šli si účastníci prohlédnouti lázně pod vedením pana Mareše a dali se fotografovati před Smetanovým domem.

Večer v neděli vypálen na návrší »nad Slanicí« krásný ohňostroj, jehož korunou byla veliká zelená hvězda s červeným E, odznak esperantistů. Po malých nepříjemnostech s místem schůzky začal v lázeňském hotelu debata večírek, jemuž předsedal pan prof. Fridrich, zapisovatelem byl pan Mareš.

Pan dr. Kamaryt ve své esperantské přednášce na thema »Ĉu idea movado povas esti neŭtrala?« upozornil nejprve na to, že ideová mezinárodní hnutí konce 19. století jako pacifism, esperantism, hnutí pro volný obchod, abstinentism a volná myšlenka mají stejný filosofický podklad a řadu jiných společných vlastností, i lze pravidla propagandy odvozená z povahy hnutí jednoho přenášeti na propagandu hnutí druhého a tak metody propagandy vzájemně kontrolovati. Ze zkušeností nabytých při propagandě všech těch hnutí vyplývá, že k rozmanitým směrům sociálním a náboženským nemůže býti hnutí nikdy naprosto neutrální. Nelze oddělit dílo lidské od jeho původce. A jen takové hnutí může znamenati obohacení kultury, které je vedeno lidmi dobrými. Dobrý člověk však nemůže a nesmí býti lhostejný k důležitým problémům lidství. Proto nás nikdy nermoutí, jsou-li způsobem propagandy nemile dotčeni zástupci směrů překonaných a přežitých.

Rozhovoru po přednášce se zúčastnili pánové Blažek, Fridrich, MUDr. Kubíček a Zlámal. Pan Fridrich upozornil na to, že v začátcích propagace v místech malých třeba dbáti toho, aby se posílila výhradně idea jazyková; když ta je dosti silna, může spíše nastati třídění duchů a diferenciace dle názorů. Na dotaz pana MUDra Kubíčka podal pan dr. Kamaryt vysvětlení o poměru k fundamentalistům a idistům. Pan Zlámal pobavil všecky žertovným vypravováním, jak přilnul k esperantu.

Po krátké přestávce hovořilo se dále česky o vnitřních záležitostech organizace českých esperantistů. Ke slovu se

častěji hlásili pánové JUDr. Drtina, Fridrich, Janečka, PhDr. Kamaryt, MUDr. Kubíček, Neužil a Socha. Pan MUDr. Kubíček vyslovil politování nad rozdvojením českého hnutí esperantského a podal návrh, aby se tato schůze postarala, by příští esperantský den rakouský v Praze byl pořádán oběma stranami pražskými. Jeho přání vzbudilo debatu velmi živou, místy i rozčilenou, neboť tu byli upřímní přátelé obou stran. Vyskytl se návrh, aby schůzka tato vydala výzvu, by se české skupiny esperantské přidávaly k té straně, která je pro smír (pan Neužil). Jiní řečníci vyslovili pochybnost o možnosti odklizení tohoto rozporu. Aspoň však navržen manifest, kde si účastníci schůze luhačovické přejí, aby se spor odklidil. Venkovští členové, soukromí esperantisté chtějí býti ušetřeni nevraživosti, jež se nemá jeviti ani ironií na obálce našeho časopisu (pan dr. Drtina). Jiný projev nelibosti nad českým sporem byl učiněn sdělením, že se úmyslně otálí se založením spolku pro nejistotu, kam by se měl připojit (pan MUDr. Kubíček). Prudšímu rozhořčení byl dán výraz oznámením výstupu z obou ústředí a slibem výhradné práce pro neutrální Ženěvu (pan Socha).

Když pak účastník prvního rakouského esperantského dne ve Vídni, pan dr. Kubíček vyprávěl, jak odmítavě se tam zástupce Unie vyslovilo o součinnosti se Svazem řka, že bude raději pracovat s Němci, nastalo rozhořčení, jež se stupňovalo, když pan dr. Kubíček odepřel reprodukovati česky trpká slova ve Vídni pronesená od Unie. V rozčilení tomto podán dodatek k chystané resoluci, hrozící, že za takových poměrů se moravské a slezské skupiny odtrhnou od Unie (pan Janečka). Hotově neformulovaný dodatek tento nebyl odhlasován. Na útočně podaný dotaz (p. H.), proč se vlastně Svaz neúčastnil dne ve Vídni podal pan dr. Kamaryt vysvětlení vylíčením, jak Unie způsobila zmatek v protokolovaných názvech obou Ústředí, čímž způsobila i nedoručitelnost všech pozvánek k onomu sjezdu. Po výzvě předsedově k formulování přesného znění resoluce opakoval pan MUDr. Kubíček svůj návrh, jenž konečně upraven a schválen. Český překlad resoluce zní:

Schůze moravských esperantistů uspořádaná »Svazem českých esperantistů« v Luhačovicích dne 14. srpna 1910, všemi hlasy usnesla se, aby přípravnému výboru sjezdu rakouských esperantistů ve Vídni vysloveno bylo toto přání: »Unie českých esperantistů a Esperanto-

Verein Verda Stelo (oba v Praze) budtež vyzvány, aby pozvaly Svaz českých esperantistů k spolupráci na druhém sjezdu rakouských esp.«

Schváleno všemi přítomnými. Čas valně zatím pokročil a proto předseda ukončil dikem místním pořadatelům, zejména panu Marešovi i Svazu česk. esp., za uspořádání této schůzky, jež zůstane všem v živé paměti. Zapěna sloka hymny »Espero« a účastníci se rozešli s voláním »Na shledanou!«

V pondělí konány zkoušky, jimž byli přítomni četní hosté jako diváci.

Není na nás, abychom oceňovali význam této schůzky. Čtenář sám posoudí, kolik tu vykonáno práce ku propagaci esperanta, výměně názorů a jak se přispělo k ozdravení českého hnutí upřímností, nestranností schůze a volností projevů. Kéž brzy opět se uskuteční podobná schůzka, jež jistě opět přinese rozhodný pokrok naší věci!

VÝZNAM ESPERANTA PRO ČECHY A SLOVÁKY.

Napsal Jos. Krumpholtz. — (Pokračování.)

Jsme národ malý, hospodářsky ještě slabý a proto i politicky malomocný.

Za takových zvláštních poměrů třeba nám i zvláštních prostředků — a proč by jedním z nich nemohlo býti esperanto? Sud' si o návrhu našem kdokoliv cokoliv, ale nezapomínej slova Riegrova, že nejedno mínění, jež zdálo se zprvu pošetilým a neuskutečnitelným, ukázalo se později zkušeností, pravdou býti, ano moudrostí.

Nuže, zkusme to esperantem!

Veliký myslitel anglický T. Carlyle napsal: »Potřebí jen, aby národové poznali se vzájemně jako jednotlivci, a vespolná jich nenávisť promění se ve vzájemnou pomoc a z přirozených nepřátel stanou se přátelé.«

A prostředkem k takovému poznání a přátelství nad jiné vhodným a nastokrát osvědčeným jest právě esperanto.

Esperantem najdeme však nejen přátele osobní, ale i čtenáře pro národní své strasti a radosti ve všech pěti světa dílech, mezi všemi kulturními národy, a nejen čtenáře, ale přímo agenty, kteří budou nejen číst zprávy naše, ale i překládat je do jazyků vlastních a uveřejňovat ve svých

revuích a časopisech národních, překládati a propagovati, šířiti jako záležitost vlastní. Vzpomínám zde jen, jak esperantská brožura o utrpení Slováků*) byla přeložena celá do pěti jazyků a jak výňatky z ní uveřejnily nejrůznovější revue všech zemí. Malá brožurka v jazyce mezinárodním působila více než řada spisů různověšných.

A jestliže dnes dobrá naše věc trpí i nedostatkem pracovníků — obránců, poněvadž znalost jazyků, potřebná k informování ciziny, přece jen vždy zůstane zjevem řídkým, rozšířením esperanta v národě našem rozmnoží se i řady mluvčích a obránců našich do statisíců. I přestane nepřátelská nám žurnalistika šířit o nás bez překážky zprávy poputné a lživé, jež tolik nám škodí nejen mravně, ale i hmotně, kulturně a hospodářsky a tedy i politicky — uvážíme-li, že váha politická závisí na síle hospodářské.

Žijeme v době, kdy návštěva lázní a letnišť, cestování, turistika a sport stávají se neobyčejně populárními, takřka modními. Na statisíce cizinců přijíždí dnes do Švýcar, Italie, Francie, Egypta, Norska; do Krkonoš, Šumavy a Tater; do Karlových Varů, Lázní Františkových a Mariánských atd., atd.

Co to znamená hospodářsky, ale i kulturně a politicky pro ony země a kraje, pochopíme, uvážíme-li, že ve Švýcarsku ruchem cizineckým vznikl v posledních letech opravdu velkolepý »cizinecký« průmysl, že ruch ten zjednává i novou příležitost ku práci a výdělku, napomáhá rozvoji dopravních prostředků**) a vývozu plodů a výrobků, zvyšuje výnos a cenu pozemků, probouzí ruch stavební atd. Jak veliký je zisk z cizinců, patrné je z toho že na př. ve Francii odhaduje se roční příjem z návštěvy cizinců na $\frac{1}{23}$ miliardy fr., tak že rovná se $\frac{3}{5}$ veškerého francouzského vývozu, kdežto v Italii za prvých 5 měsíců rovná se mu a ve Švýcarsku jej dokonce i převyšuje.

Hle, jaký to vábný pramen příjmů — a sanace zubožených financí zemí našich! (Dokončení.)

*) *Slovakoj kaj Magiaroj. Kelkaj vortoj pri Slovaka suferado en Hungario de H. K. Bouška. Praha 1908.*

**) Jakým mocným kultivujícím faktorem v životě národů může býti (a jest na př. v Belgii) rozvoj dopravních prostředků, bylo dokázáno na mezinár. sjezdu silničním v Bruselu r. 1910. leg. radou bar. Krackerem.

LA PATRIOTISMO KAJ REGISTARO.

Verkis *L. N. Tolstoj*. El la rusa lingvo tradukis *A. Blindkopf*.

(Daŭrigo.)

V.

La situacio ĉiam pli kaj pli malboniĝas, kaj haltigi ĉi tiun plimalboniĝon kondukantan al evidenta pereco estas nenia poveblo. Unu sola, prezentinta sin al facilkredemaj homoj eliro el ĉi situacio nun estas fermita per la faktoj de la lasta tempo; mi parolas pri la Haaga konferenco kaj pri la tuje sekvintaj post ĝi militoj de Anglujo kun Transvaalo.

Se la malmulte aŭ supraĵeme konsiderantaj homoj ankoraŭ povis sin konsoli per la penso, ke la internaciaj juĝantaroj povas forigi malfeliĉojn de l'milito kaj de la ĉiam pli kreskantaj enarmiĝoj, — do la Haaga konferenco kun la sekvinta post ĝi milito per la plej evidenta maniero montris neeblecon de la decidado pri la demando per ĉi tiu rimedo. Post la Haaga konferenco fariĝis evidente, ke dum ekzistos la registaroj kun armeoj, la ĉesigo de l'enarmiĝoj kaj militoj ne estas povebla. Por ke estu ebla la konsentiĝo, oni bezonas, ke la konsentiĝantoj konfidu unu la alian. Por tio do, ke la regnoj povu konfidi unu la alian, ili devas formeti la armaĵon, kiel tion ĉi faras la parlamentanoj, kiam ili kunveturas por konsiliĝoj.

Dum do la registaroj, ne konfidante unu la alian, ne sole ne nuligas, ne malpliigas, sed ĉiam pligrandigas la armeojn konforme la pligrandigon ĉe la najbaroj, nedeflankiĝe per spionoj observas ĉiun transmoviĝon de armeoj, sciante, ke ĉiu regno sin ĵetos sur la najbaran, kiam nur havos la eblon por tio, — nenia konsentiĝo estas ebla, kaj ĉiu konferenco estas aŭ malsaĝaĵo, aŭ ludilo, aŭ trompo, aŭ arogantaĵo, aŭ ĉio ĉi kune.

Ĝuste al la rusa registaro pli ol al la aliaj, decus esti »enfant terrible«^{*)} de tiu ĉi konferenco. La rusa registaro estas tiel dorlotita per tio, ke hejme neniu rediras kontraŭ ĉiuj ĝiaj evidente mensogaj »manifestoj« kaj »reskriptoj«, ke ĝi, sen la plej malgranda ŝanceliĝo malriĉiginte sian popolon per enarniĝoj, sufokinte Polujon, rabinte Turkestanon, Hinujon kaj kun aparta kolero, sufokante Finnlandon, — kun

^{*)} »infano terura« — la homo, kiu per sia strangeco aŭ konduto terurigas la aliajn.

plena certeco pri tio, ke ĉiuj konfidos ĝin, proponis al la registaroj senarmiĝi.

Sed kiel ajn stranga, neatendita kaj malkonvena estis ĉi tiu propono, aparte en tiu sama tempo, kiam estis farita *) la ordono pri la pligrandigo de l'armeoj, — tamen la vortoj, diritaj tutmonde aŭdeble, estis tiaj, ke al la registaroj de aliaj regnoj ne estis eble antaŭ siaj popoloj rifuziĝi de l'komikaj, evidente mensogaj konsiliĝoj, kaj la delegitoj kunveturis, antaŭsciante, ke nenio povas rezulti el tio ĉi, kaj en daŭro de kelkaj monatoj, dum kiuj ili ricevadis bonan salajron, kvankvam mem ridetis en sian manikon, ĉiuj laŭkonscience ŝajnigadis, ke ili tre zorgas pri la enigo de l'paco inter la popoloj.

La Haaga konferenco, finiĝinta per la terura sangerverŝo — transvaala milito, kiun neniu penis haltigi, tamen estis utila, kvankam tute ne per tio, kion de ĝi oni atendis; ĝi estis utila per tio, ke per la plej evidenta maniero ĝi montris, ke la malbono, de kiu suferas la popoloj, ne povas esti korektita de l'registaroj, ke la registaroj, eĉ se ili efektive dezirus ĉi tion, ne povas neniigi enarmiĝojn, nek militojn. La registaroj por ekzisti devas defendadi sian popolon kontraŭ atakoj de aliaj popoloj; sed neniu popolo volas ataki, nek atakas la alian, kaj tial la registaroj ne sole ne deziras la pacon, sed peneme ekscitas malamon al si de aliaj popoloj. Ekscitinte do al si la malamon de aliaj popoloj kaj en sia popolo la patriotismon, la registaroj certigas sian popolon, ke ĝi estas en danĝero kaj bezonas defendi sin.

Kaj, havante en siaj manoj la potencon, la registaroj povas eĉ kolerigadi aliajn popolojn, eĉ ekscitadi patriotismon en la sia, kaj peneme ili faras kiel tion tiel alion, kaj ne povas ne fari tion ĉi, ĉar sur tio ĉi estas fondita ilia ekzistado.

Se la registaroj estis bezonaj antaŭe, por defendadi siajn popolojn kontraŭ atakoj de l'aliaj, do nun, male, la registaroj artmaniere detruas la pacon, ekzistantan inter la popoloj, kaj sekvigas inter ili malamikecon.

Se bezone estis plugi por semi, la plugado estis prudenta afero; sed, evidente, estas sensaĝe kaj malutile plugi, kiam la semoj jam donis ĝermojn. Kaj ĉi tion saman fari devigas la registaroj siajn popolojn, — detruadi tiun unuiĝon, kiu ekzistas kaj per nenio detruigadus, se ne estus la registaroj.

(Fino.)

*) de la sama rusa registaro.

KIEL SINJORO VOREL FUMUMIS SIAN MARŜAŬMAN PIPON.

Rakonto de *Jan Neruda*. Traduko de *H. K. Bouška*. — (Fino.)

»Ili tamen venos«, diris al si je la sepa horo sinjoro Vorel, vestita en mallonga, griza kalmuketo kaj blanka, drapa pantalono. —

»Se mi havus jam almenaŭ la unuan komencan vendon«, li diris je la oka, li ekbruligis sian marŝaŭmpipon kaj ekfumis.

Je la naŭa horo li jam eniris preskaŭ inter la pordon kaj elrigardis senpacience sur la straton, se fine ne venas la unua. En tiu ĉi momento supreniris tra strato kapitan-fraŭlino Poldýnka. Fraŭlino Poldýnka (Paŭlinjo) estis virino plenvanga, nealta, sed kun fortaj brakoj kaj flankoj, havanta aĝon iom super dukek jaroj. Oni jam eble kvarfoje rakontis pri ŝi, ke ŝi edziniĝos, kaj ŝiaj hehaj okuloj havis tian esprimon de apatio, propre de laciĝo, kia ŝtelvenas en okulojn de ĉiuj virinoj, se la kufo ne venas iom longe. Ŝia irado estis iom anasira, sed krom tio ŝi havis sian specialan karakterizaĵon. Nome en konstantaj intervaloj fraŭlino Poldýnka ĉiam faletis kaj samtempe ĉiam ŝi ekkaptis la vestaĵon kvazaŭ ŝi estus piedpreminta ĝin. Al mi ŝajnis ŝia irado simila al longa epika poemo, dividita en tute precizajn strofojn po la sama nombro da verspiedoj. La rigardo de la grivendisto fiksiĝis sur la fraŭlino Poldýnka.

La fraŭlino venis kun korbeto en la mano ĝis la vendejo. Ŝi ekrigardis supren sur la butikon kvazaŭ ŝi mirus pro io, poste ŝi faletis sur ŝtupeto kaj jam ŝi staris en la pordo. Ŝi ne eniris plene, ŝi rapidege alpremis la tukon al la nazeto. Nome sinjoro Vorel enuante fumegis forte kaj en la vendejo estis multe da fumo.

»Mi sindone kisas la manon. Per kio mi servos?« komplete demandis sinjoro Vorel, faris du paŝojn returnen kaj metis la pipon sur la vendotablon.

»Du litrojn da mezokvalita grio« mendis fraŭlino Poldýnka kaj ŝi duone turnis sin eksteren el la butiko.

Sinjoro Vorel ne ŝparis. Li donis du litrojn, aldonis preskaŭ la duonon kaj li enŝutis ĉion en paperan saketon. Ŝajnis al li, ke li devas ion diri. »Vi bonvolos esti, estimata fraŭlino, tre kontenta«, li balbutis. »Do — jen, mi petas!«

»Kiom?« demandis fraŭlino Poldýnka kun iel tenata spiro kaj ŝi ektusetis en la tukon.

»Kvar groŝojn. — Tiel! Sindone mi kisas la manon! La unua komenca aĉeto farita de belega fraŭlino — tio certe estos por mi feliĉa!«

Fraŭlino Poldýnka rigardis lin malvarme kaj kun malfermegitaj okuloj. Tia fremda grivendisto! Li povus esti kontenta, se kun li edziniĝus la ruĝhara Anuŝe (Anjo) de sapvendisto kaj li permesas al si —. Ŝi ne respondis kaj eliris.

Sinjoro Vorel frotis la manojn. Li denove ekrigardis en la straton kaj lia rigardo restis fiksita sur sinjoro Vojtíšek, almozpetanto. Momenton poste sinjoro Vojtíšek tenante sian bluan ĉapon en la manoj staris sur la sojlo.

»Jen groŝo« diris sinjoro Vorel bonfareme, »venu ĉiun merkredon«. Sinjoro Vojtíšek dankis ridetante kaj iris. Sinjoro Vorel denove ekfrotis la manojn kaj pensis: »Ŝajnas al mi, ke, se mi iun akre rigardas, li devas iri ĉi tien. Tamen mi sukcesos!«

Sed »Apud la profunda kelo« staris fraŭlino Poldýnka kaj ŝi ĵus rakontis al sinjorino konsilantedzino Kdojeková: »Li havas tie tiom da fumo, ke ĉio estas fumajita«. Kaj kiam tagmeze venis grisupo sur la tablon, fraŭlino Poldýnka certege asertis, ke ŝi »sentas el ĝi tabakan fumon«, kaj ŝi formetis la kuleron.

Antaŭ la vespero rakontis al si jam ĉiuj najbaroj, ke en la vendejo de sinjoro Vorel ĉio malbonodoras pro tabaka fumo, ke la faruno estas kvazaŭ rostita kaj la grio kvazaŭ fumajita. Kaj oni jam nomis sinjoron Vorel neniel alie ol »fumajita grivendisto« — lia sorto estis decidita.

Sinjoro Vorel suspektis nenion. La unua tago estis malriĉa, bone. La dua, la tria tago — nu, tamen la afero ankoraŭ sukcesos! En la fino de la semajno li ne enspezis eĉ du guldenojn — tio tamen estas iom —!

Kaj estis ĉiam egale. El la najbaroj venis neniu kaj ankaŭ malofte envagis en la butikon iu vilaĝano. Regule venadis sole sinjoro Vojtíšek. La sola konsolanto de sinjoro Vorel estis lia marŝaŭma pipo. Ju pli ĉagrenigita li estis, des pli grandaj rondoj de fumo ruliĝadis el lia buŝo. La vangoj de sinjoro Vorel paliĝadis, la frunto sulkiĝadis, sed la pipo estis ĉiutage pli ruĝa kaj heliĝis pro bonstato. La policistoj el la strato Ostruhová venenplene rigardis internen en la butikon la senlaca fumanton — se li, kun la pipo en la buŝo, almenaŭ sole unufoje estus elirinta trans la sojlo sur la straton! Precipe unu el ili, malgranda sinjoro Novák, estus doninta kion ajn, se li povus elpuŝi al li la brulantan

pipon el la buŝo. Ili instikte simpatiis kun la antipatio de la najbaroj al la fremdulo.

La vendejo estis ruiniganta kaj malriĉiganta. Post kvin monatoj proksimume komencis vizitadi sinjoron Vorel suspektindaj personoj, Hebreoj. Tiame ĉiam sinjoro Vorel duone fermis vitran pordon de la butikoj. La najbaroj rakontis al si tute konvinke, ke Malá Strana (Malgranda urbo) vidus bankroton. »Kiu komencas ion kun Hebreoj!«

Antaŭ la tago de sankta Galeno oni jam rakontis, ke sinjoro Vorel estos elloĝigita, kaj ke sinjoro domposedanto denove farigos el la butikoj loĝejon. Fine, unu tagon antaŭ la transloĝigo, la butikoj restis jam definitive fermita.

Sed la sekvantan tagon estis antaŭ la fermita vendejo de sinjoro Vorel senĉese de la naŭa horo matene ĝis la vespero multego da homoj. Oni rakontis, ke la dommastro, kiam li povis nenie trovi sinjoron Vorel, malfermigis perforte la butikon, ke sur la straton elfalis malsupre ligna benketo kaj supre la malfeliĉa grivendisto, pendigita tute supre sur hoketo.

Je la deka horo venis juĝista komisiono kaj eniris la butikon tra l' interno de la domo. Oni demetis la sinmortiginton kaj sinjoro Uhmühl, polica komisario de Malá Strana, kunhelpis.

Li enŝovis la manon en kalmukon de la mortinto kaj elprenis el ĝi la pipon. Li ĝin tenis kontraŭ la lumo kaj diris: »Tiel bone fumumitan marŝaŭman pipon mi neniam vidis — rigardu!«

El »*Malostranské povídky*« (Malgrandurbaj rakontoj, 1878). Traduko el 1905.

RAPORTOJ KAJ NOTIZOJ.

La unua kunveno de moraviaj esperantistoj okazis — laŭ la iniciato de »Bohema asocio esperantista« — en la tagoj 13. 14. kaj 15 de aŭgusto 1910 en belega slava banloko Luhačovice (Moravio), tre taŭga por fariĝi esperantista somera kolonio. Sabate (13. VIII.) vespere estis brila artista akademio, en kies bohema-esperanta programo estis ankaŭ originala esperanta kanto (»barcarola«) »Al vi, bela amatino!« kun muziko speciale verkita de fama bohema komponisto Nešvera. Dimanĉe (14. VIII.) antaŭtagmeze estis publika kunveno (prezidis unu el la plej malnovaj bohemiaj esperantistoj s-o J. Socha el Hluk), en kiu s-o Krumpholtz, instruisto el Bystřice pod Hostýnem parolis (boheme) pri »Signifo de esperanto por pligrandigo de fremdulaj vizitoj ĝenerale kaj en Luhačovice speciale«; en tiu ĉi kunveno estis akceptita rezolucio, en kiu oni petas de aŭstriaj ministerioj de la publikaj laboroj kaj de la komerco, ke ili atentigu ĉiujn interesatajn instituciojn pri la signifo de esperanto por subtenado de fremdula movado, por komerco kaj industrio, kaj en kiu oni petas de la ministerio de fervojoj, ke kiel al la germanacia personaro rilatiganta kun

uloj estis donita germana libreto pri esperanto (de J. Borel), tiel estu donita al la bohemia personaro bohema lernolibreto pri esperanto (de Čejka). Vespere estis publika esperanta debatvespereto kun temo »Pri manieroj de la propagando« (prezidis prof. Fridrich el Prostějov); la interesa diskuto estis komencita de prof. dr. Kamaryt per esperanta parolo »Ĉu idea movado povas esti neŭtrala?«; multaj parolantoj partoprenis. Poste oni diskutis pri internaj aferoj de bohemiaj esperantistoj; ĉar er la kunveno partoprenis la partianoj de l' ambaŭ centraj unuigoj de bohemiaj esperantistoj kaj ĉiu povis libere, sincere esprimi sian opinion, la diskuto estis tre vivoplena kaj bone montris la dezirojn de la kunvenintaro. Ĝenerale oni bedaŭris la disiĝon inter la bohemia esperantistaro kaj ĉiujn farojn fortigantajn la malpacon; precipe grandan malplaĉon elvokis la kontraŭstaro de Unio kontraŭ kunlaboro kun Asocio en la dua Aŭstria esperanto-tago en Praha, tre maldelikate esprimita de la reprezentanto de Unio en Wien'a esperanto-tago; la kunvenintoj, Asocioj kaj Unionanoj, ĉiuvoĉe akceptis la rezolucion al la preparo komitato por aŭstria esperanto-tago, ke »Bohemia unio esperantista« kaj »Esperanto-Verein Verda Stelo« invitu »Boheman asocion esperantistan« kunlabori en la dua aŭstria esperanto-tago. Lunde (15. VIII.) estis publikaj ekzamenoj pri esperanto, kiujn kunestis multaj personoj. La kunveno de moraviaj esperantistoj sekvata kun intereso de diverslandaj banejgastoj faris grandan propagandon kaj pro sia sincereco, senpartieco kaj libereco multe helpis por sanigo de la esperantista afero en Bohemiaj landoj. Tial estas nemirinde, ke oni deziris, ke ĉiujare okazu tiaj kunvenoj, en kiuj neniu estas eligata, en kiuj oni povas libere kaj sincere paroli, ĉar ĉiu opinio estas respektata. Bšk.

Mondkongreso de la internaciaj asocioj kunvenis la 9.—11. de majo en Bruxelles. La celo de tiu ĉi siaspece unua kongreso estis laŭ invitletero sendita al diversaj internaciaj asocioj »la studo de l'internacia organizado en ĉiuj fakoj kaj en ĉiuj formoj: scienco kaj arto; juro kaj politiko; socio kaj ekonomio«. La programo de la kongreso koncernis jenajn temojn: 1. kunagado de internaciaj asocioj; 2. jura reĝimo de l'internaciaj asocioj, (leĝa rekono, civila personeco k. c.); 3. internaciaj sistemoj de unuoj en la sciencoj kaj en la teknikaj servadoj; 4. tipoj de internaciaj organismoj; 5. internaciaj asocioj kaj organizado de la bibliografio kaj dokumentado; 6. scienca terminaro kaj internaciaj lingvoj. — Partopreni en la kongreso povis kiel ĉiuj internaciaj asocioj (societoj, unioj, federacioj, kongresoj, konferencoj, institutoj, oficejoj, gazetoj k. c.) tiel individuoj, kiuj danke siajn studojn, oficojn kaj okupojn havas intereson pri programo de la kongreso kaj povas kunlabori je ĝia tasko. Registaroj kaj grandaj publikaj administracioj estis invititaj ad audiendum por esti informitaj pri nuna stato de praktika internaciismo. En la kongreso estis reprezentitaj 131 asocioj per pli ol 200 delegitoj. Tre ĝojinda fakto estas, ke inter reprezentataj asocioj estis 13 esperantistaj kaj ke inter kongresanoj estis multaj esperantistoj. Tio pruvas tre bone, ke kelkaj esperantistoj jam komencas kompreni, ke la plej efika propaganda maniero estas partopreno en internaciisma laboro, organizado de internaciaj servoj, respektado de bezonoj de internacia vivo. La kongreso havis bonan sukceson. Oni povas kun negranda hiperbolo diri, ke la kongreso kreis bazon por scienco de internaciismo. La kongreson prezidis sro Bernaert, eksministro de ŝtato, Princo Rolande Bonaparte, generalo Sebert, membroj de la franca Instituto, Profesoro Wilhelm Ostwald el Leipzig, E. Solvay industriisto el Bruxelles, Lejeune, Carton du Wiart. La laboroj de la kongreso estis divitaj en tri sekcioj. La unua okupis sin pri la jura reĝimo de la internaciaj asocioj, la dua studis la sistemojn de unuoj uzataj en la scienco kaj tekniko, la tria okupis sin pri la demandoj de bibliografio, dokumentado, kaj terminaroj. Pri la problemoj de la helpa

lingvo internacia estis aranĝita la 11-an majon speciala kunveno de la dua kaj tria sekcioj. En ĝi estis vigla diskuto pri alpreno de lingvo internacia, en kiu partoprenis precipe Wilmotte, Bourlet, Ostwald, Lecoine k. a. m. Kelkaj el la parolintoj ankoraŭ proponis enkonduki francan aŭ alian lingvon naturan kiel helpan lingvon. Sed la plimultaj enestantoj konsentis, ke estas bezone enkonduki lingvon neutralan, artefaritan. Decido pri elekto de tia lingvo ne estis farita. Tio estas tre saĝa kaj plej bone pruvas la seriozecon de la partoprenantoj, ĉar voĉdono de tiaspeca kunveno ne povas trudi alprenon de ia artefarita lingvo. La problemo de helpa lingvo ne solviĝos en decidoj, sed en praktiko de scienco kaj ordinara vivo. Idistaj kondukantoj havas pri tio kontraŭan opinion, sed ili eraras. La rezultato de la kongresaj laboroj estas jenaj de la kongreso aprobitaj deziroj: 1. per diplomata interkonsento estu starigata internacia regularo por asocioj, kiuj ne celas gajnon, kaj kiuj pro sia naturo, ne povas aŭ ne volas esti submetataj sub la societa leĝaro de ia definitiva regno; 2. estu fondata Centra oficejo de Jura dokumentado; la kongreso transdonas al sia estraro la taskon organizi tiun ĉi institucion kaj komunikas la projekton al interesigantaj juristaj asociaj por antingi interkonsenton kun ili pri ĝia realigo; 3. tiuj internaciaj asocioj, en kies agadfako la unuecigo de la mezuroj ankoraŭ ne estas efektivigita, prizorgu, ke tiu ĉi unuecigo estu farita laŭ metra sistemo; la kongreso decidu, ke estu fondata komisiono, por ke tiu ĉi deziro estu komunikata al ĉiuj internaciaj koncernataj asocioj; laŭpoveble oni devas sciigi ilin pri la unuecigoj jam efektivigitaj informante ilin pri vojoj kaj rimedoj taŭgaj por certigi la estontajn unuecigojn; 4. en la sciencaj terminaroj ĉiu ideo estu ĉiam reprezentata per la sama esprimo, kaj ĉiu esprimo signu ĉiam la saman ideon; 5. al la internacia instituto de bibliografio estu sendataj listoj pri la dokumentaj kolektoj de ĉiuj internaciaj asocioj; 6. internacia Unuiĝo de dokumentado estu fondata; 7. internacia kodo pri katalogografiaj reguloj estu starigata. — Por certigi la praktikigon de siaj rezolucioj, la kongreso starigas sian estraron kiel konstantan komision, donante al ĝi la taskon verki preparan projekton de konvencio kaj de aplika regularo komunikota al la aniĝintaj internaciaj asocioj por kolekti iliajn rimarkojn kaj observojn. La kongreso admonas sian estraron, ke ĝi petu la Belgan registaron meti tiun ĉi laboron al aprobo de la aliaj ŝtatoj.

Kamaryt.

La IV. kongreso de „Internacia asocio de akademioj“. »Association internationale des Académies« havis sian kvaran kongreson la 8—15 de majo t. j. en Roma. La celo de tiu ĉi grava unuiĝo estas efektivigo, pligrandigo kaj plifaciligado de kunlaboro inter diversnaciaj sciencistoj kaj sciencistaj societoj. La asocio estis fondita en la jaro 1900 kaj havas ĝis nun 22 membrojn, plej gravajn sciencajn akademiojn. Estas inter ili akademioj kaj sciencaj societoj de jenaj urboj: Amsterdam, Berlin, Bruxelles, Budapest, Göttingen, Kopenhagen, Kristiania, Leipzig, London (Royal Society), München, Paris (Académie des sciences, Académie des sciences morales et politiques, Ac. des Inscriptions), Petersburg, Roma (Accademia dei Lincei), Stockholm, Tokio, Washington, Wien. Ĉiutrigare havas la asocio kongreson; la unua estis en Paris (1901), kaj oni decidis, ke la unua granda entrepreno de la asocio estos kritika eldono de ĉiuj verkoj de Leibniz kaj de Euler. La dua kongreso estis en London (1904), la tria en Wien (1907); tiu ĉi kongreso respondis al la peto de »Delegacio por alpreno de helpa lingvo internacia«, ke la asocio ne estas kompetenta elekti kaj enkonduki helpan lingvon internacian. La kvara kongreso estis tiujare (1910) en Roma. Ĝi akceptis la raporton pri preparaj laboroj pri eldono de verkoj de Leibniz, kiuj jam estas finitaj tiel, ke baldaŭ la akademioj de Berlin kaj Paris komencos eldonadi ilin laŭ kronologia sekvo. Por eldono de verkoj de Euler

oni disponas je 400.000 frankoj. Krom tio raportis diversaj membroj pri kelkaj gravaj literaturaj kaj eksperimentaj entreprenoj, precipe pri eldonado de antikaj dokumentoj »Corpus documentorum Graecorum« kaj »Corpus medicorum antiquorum«, pri institutoj por studo de cerbo (ĝis nun ekzistas 7), pri studoj de Eötvös pri gravitaciaj diferencoj konstatebaj en interspaco da 40—50 km, kaj pri kompletigo de luna nomenklaturaro. Kiel prezidanto por venontaj tri jaroj estis elektita akademio de Petersburg, kiu devas ankaŭ aranĝi la venontan kongreson (1913). Kiel ĝis nun ni ankaŭ venonte sekvas la agadon de tiu ĉi grava internacia asocio*) kaj ni ĉiam raportos pri ĝi.

Kamaryt

Unuanimeco estas devizo certe tre utila. Sed ekskluzive unuanimeco en kaj por bono kaj vero. Ĉar povas ankaŭ ekzisti unuanimeco en malbono, eraro, malvero aŭ mensogo. Tiel unuanimeco malutilas al la societo, kiu unuanimiĝas. Do antaŭ esti unuanima, oni bezonas serĉi la veran bonon. Tiu serĉado tute ne similas unuanimecon; tre ofte ĝi similas batalon eĉ pasian. Ĉar ekzistas tre diversaj metodoj por serĉi la veron. Inter ili estas certe tre efika malkovrado kaj montrado de malbono, malvero, mensogo. Mirinde, ke kelkaj esperantistoj ne komprenas la gravecon de tiu ĉi metodo plibonigadi socian bonfarton! Ĝi havas antaŭ la aliaj metodoj la preferon, ke ĝi montras almenaŭ kuraĝon kaj amon al la vero. Dangera estas timo montri siajn vundojn. Ĉiuj bataloj, kiuj celas bonon kaj veron, rezultas finfine en la vera unuanimeco. Kontraŭe unuanimeco en mensogo, malbono kaj malvero rezultas finfine en destrukto, malversacio, bankroto, memmortigo.

Kamaryt.

Esperantaj fajreroj (Originalo esperanta). — Ĉiu publike esprimita penso estas kunpropraĵo de ĉiuj, kiuj ĝin aprobas. — Ankaŭ la plej antipatia ekstera malbeleco de kiu kaj kia ajn ekzistaĵo estas en sia substanco belega. — Se oni ion ne komprenas: la malsaĝuloj demandas, la saĝuloj silentas. — Malfermitaj kapoj bezonas multe da purigado. — Se oni volas kapti la liberan beston, ĝi sin defendas ĝis la furiozeco, homo kontraŭe antaŭ la libereco.

Jan Otcovský.

Inicilo matematika. Tre bona pedagogia principo estas ne disigi la instruadon de l' edukado. Por esti vere bona, ĉiu instruado devas esti eduka. Por esti eduka, ĝi devas esti objekta. Precipe la komenca, prepara instruado povas sukcesi sole, se ĝi estas objekta — plenigadi la kapojn de l' infanoj per abstraktaĵoj estas ne sole senutile, sed eĉ malutile. Objekta devas esti ankaŭ la instruado pri la fundamenta scienco, pri matematiko, kies eduka valoro estas granda. Sed por objekta instruado oni bezonas bonajn helpilojn. Unu el la bonegaj instruiloj pri matematiko estas »Inicilo matematika« de Jacques Camescasse, kiu donas aplikon al la ideoj de »Iniciado matematika« de C. A. Laisant kaj faciligas la praktikadon de tiu ĉi metodo kiel en familioj tiel en lernejoj. »Inicilo matematika« estas ludilo kaj instruilo samtempe; ĝi havas bonegan econ, ke la infanoj lernas amuzante sin kaj amuzas sin lernante. Ĝi konsistas el 1.200 lignaj kubetoj (600 blankaj, 600 ruĝaj) kaj el 144 metalaj vergetoj; la kubetoj (teorie 1 cm³) estas kunigeblaj per vergetoj (longaj 92 mm) tiel, ke oni povas fari senombrajn kombinojn. Sekve ĝi antaŭ ĉio ebligas al la infanoj konstrui diversajn bildojn, kahelarojn, mozaikojn, senombrajn objektojn ktp. Ĝi estas ludo, kiu plezurigas la infanojn, kiuj amas labori per siaj fingroj; tiu ĉi ludo devigas la infanon pensi, juĝi, konstrui mem, serĉi novajn kombinojn,

*) Vidu la artikolon »Asocio internacia de akademioj« de Fa en »Bohema esperantisto« (jk. 1., kj. 12, pĝ. 137.).

La red.

novajn konstruadojn, ĝi vekigas kaj subtenas la iniciaton, juĝemecon, observemon, inventemon (eltrovemon) kaj metodemon; tio estas grandega profito por la infana spirito! Kiel instruilo pri l' elementara matematiko ĝi lude enkondukas en la konon de la misteroj de matematiko, ĝi konigas la ĉefajn principojn de aritmetiko, algebro kaj geometrio. Ĝi konigas samtempe la principojn de la dekuma nombrado kaj la elementajn geometriajn formojn (sekve: la metran sistemon): ĝi objektigas, konkretigas la simplajn aritmetikajn operaciojn, adicon, subtrahon, multiplikon, dividon, frakcion, kvadratajn kaj kubajn radikojn, aritmetikajn, algebrajn kaj geometriajn teoremojn kaj formulojn. Kaj ĉio estas facile farebla (la objekto estas simpla: du specoj da objektoj por fari multenombrajn kombinojn) kaj tuje, oni povus diri aŭtomate, kontrolebla (ĉiu eraro estas montrata aŭ per manko aŭ per troo). Tiuj ĉi karakterizaj ecoj — facileco en la laboro kaj certeco pri korekteco — estas gravaj, ĉar ili flamigas la apetiton de l' infanoj por laboro (la malfacileco kaj nekontrolebleco ĉiam deprenas al la lernantoj la apetiton por labori — tial la infanojn tedas la lernado el la libroj kaj prezentado de l' operacioj sur papero). Mallonge: »Inicilo matematika« estas bela ludilo kaj bona instruilo por familoj kaj lernejoj (la kombinojn povas fari kelkaj personoj samtempe, ekz. la tuta familio). Certe multaj infanoj, kiuj malamas la matematikon (kulpo de la metodo!), plaĉigus ĝin al si, se ili estus instruataj pri ĝiaj elementoj objekte. Kaj por objekta instruado pri elementara matematiko al la infanoj bonega rimedo estas — »Inicilo matematika.«*)

Bšk.

ZPRÁVY SPOLKOVÉ.

Svaz českých esperantistů pořádá druhou řádnou valnou schůzi dne 28. září 1910 o 9 hod. dop. v Praze v restaurantu Kolářově (II. Celetná). Jelikož zvláštní pozvánky se nerozesílají (poněvadž každý člen dostává oficiální orgán), správní výbor svazu upozorňuje pp. členy na pozvání otištěné na obálce revue »Čes. esp.« a prosí, aby pp. členové účastnili se valné schůze v počtu největším. Spolky sdružené žádá snažně, aby — pokud tak neučinily — jmenovaly své delegáty (resp. jich zástupce) pro valnou schůzi. Zároveň vybízí všechny pp. členy, aby zaslali v čas hojnost návrhů, o kterých by valná schůze měla pojednati.

Zkušební komise „Svazu čes. esp.“ pro král. České zasedati bude dne 28. září 1910 odp. (místoprost a hodina oznámí se interesentům přímo). Přihlášky a dotazy zasílejte na sekretáře Jazykového výboru (H. K. Bouška, t. č. Čejtice),

Klub esperantistů, hádankářů a šachistů ve Vítkovicích pořádá u příležitosti výstavy domácích potřeb, kterou pořádá odbor Národní jednoty v Českém domě ve Vítkovicích ve dnech 18.—25. září výstavu esp. časopisů, pohlednic, dopisů a literatury a žádá p. t. spolky esper. a jednotlivce o zaslání tiskovin vhodných pro výstavu; za které spolek ručí a po ukončení výstavy ihned zpět zašle. Zásilky adresujte: Jan Gabzdyl, t. č. předseda, Vítkovice 413, Morava.

*) »Inicilo matematika« de J. Camascasse estas vendata de librejo Hachette et Cie, Paris, Bvd. St. Germanin 79 po Sm 4'75 (K 11'20). Al ĝi estas aldonita aŭ franca aŭ esperanta broŝuro klariganta la uzmanieron.

Zodpovědný redaktor H. K. Bouška. — Nakladatel Jan Iglauer. — Tisk »Politiky« v Praze.

 Podporujte a doporučujte firmy u nás inserující!

POZVÁNÍ

ke

druhé řádné valné schůzi Svazu českých esperantistů (Bohema asocio esperantista)

která konati se bude dne 28. září 1910 o 9. hod. dop.
v restaurantu Kolářově v Praze (Celetná ulice) s tímto
programem:

1. Čtení zápisu o poslední valné schůzi.
2. Zprávy funkcionářů.
3. Doplnovací volby správního a dozorčího výboru.
4. Volné návrhy.

Nesejde-li se v ustanovenou hodinu počet členů potřebný
k usnášení, bude se konati valná schůze v týž den o hodinu
později v téže místnosti a s týmž programem, která se bude
platně usnáseti za každého počtu členů.

POZNÁMKA: Volné návrhy musí býti oznámeny aspoň
tři dny před schůzí gen. sekretáři (p. Mil. Schmidt, Praha
11., 1036, Hybernská Dep. XIV.)

ČESKÉ
VÍNO!

Beřkovická vína

Hlavní sklad v Praze:
Hybernská ulice č. 12.

doporučují se jako ryze česká, velmi
zdravá, posilující a lahodná, četnými
lékaři doporučená. Veškeré dotazy vyřídí
Správa vinařství prince Ferd. z Lob-
kovic v Doln. Beřkovicích u Mělníka.

FR. SKRČENÝ

V PRAZE, VODIČKOVA ULICE 32.

Filiálka: Příkopy, č. 27 n. „Velký Bazar“

doporučuje ve velkém výběru za velmi levné ceny:
Lampy, lustry, ampule, sklo, sklenice
na pivo, víno, vodu a likéry. **Porculánové**
přibory jídelní, na kávu a čaj. **Domácí a**
kuchyňské nádobí. :: Úplné vybavy
pro nevěsty. :: Cenníky zdarma.

Podporujte a doporučujte firmy u nás inserující!

Učebné pomůcky pro samouky i kursy.

Vydání malá.

- Sv. 1. **Učebnice esperanta.** Upravili Th. Čejka a Jos. Krumpholc. — 6. vyd. zcela přepracované. — Cena 20 h, poštou 23 h.
Sv. 2. **Slovníček esper.-český.** Sestavil Th. Čejka. — Cena 20 h, poštou 23 h.
Sv. 3. **Slovníček česko-esper.** Sestavil Th. Čejka. — Cena 30 h, poštou 33 h.
Sv. 4. **Methodická učebnice esperanta** (mluvnice, cvičebnice a oba slovníčky). Sestavili Th. Čejka a Jos. Krumpholc. — Cena eleg. váz. výt. v kapesním formátu K 1'10, poštou K 1'20.

Slovník česko-esperantský (obsahuje více než 10.000 slov). Sestavil Th. Čejka. Cena 90 h, poštou 95 h.

Vydání velká.

- Sv. I. **Úplná učebnice esperanta.** Napsali Th. Čejka a Jos. Krumpholc. — IV. vyd. (doplněné). — Cena K 1'50, v eleg. angl. měkké vazbě 2 K, poštou o 10 h více. Obsahuje Zamenhofovo „**Fundamento de esperanto**“.
Sv. II. **Slovník esper.-český** (podrobný). Sestavil Th. Čejka. — Cena 2 K, v eleg. angl. měkké vazbě 2'50, poštou o 10 h více.
Sv. III. **Slovník česko-esperantský** (podrobný). Sestavuje Th. Čejka.
Sv. IV. **El la historio de esperanto.** Obsahuje Dr. L. Zamenhofův „List o původu esperanta“ a zajímavou řeč Dra K. Beina a Dra L. Zamenhofa, proslovenou na I. kongresu esperantistů 1905. — Cena 30 h. Spisek tento hodí se znamenitě k dalšímu cvičení v esperantu, zvláště pro výborný sloh esperantský.

Vedle těchto spisů doporučujeme ještě časopis **Český esperantista** roč. I. a II. ve sníž. ceně 2 K a **Revuo Internacia** (160 str. poučné i zábavné četby) za 2 K. — Kdo objedná všechny tyto 3 časopisy najednou, obdrží je, pokud zásoba stačí, vyplaceně za K 5'50. — **Všechny objednávky vyřizuje** — však jen po předchozím zaplacení obnosu — **TH. ČEJKA, Bystřice-Hostyn, Morava.**

Propaganda. Nejvhodnější pomůckou propagační je „**Esperanto na jednom listě**“. Úplná mluvnice a slovník esperantsko-český (obsahuje všechna základní slova, na 2000 kmenů, tedy skutečný klíč k Esperantu)! — 1 výt. za 2 h, 10 výt. franko za 20 h, 50 výt. za 55 h, 100 výt. za 1 K, 500 výt. za 3 K, 1000 výt. za 5 K. — Za obnos předem obdržený (i v poštov. známkách) zasílá **Th. Čejka, Bystřice-Hostyn, Morava.**

Esperantské nálepky

100 kusů poštou vyplaceně za K — 70
500 „ „ „ „ „ 2'70
Bez poštovní zásilky o 10 hal. méně.

Esperantaj glumarkoj

100 ekzempleroj Sm. — 35
500 „ „ „ 1'40

liverataj de **J. Iglauer, Praha III.-495, Bohemujo.**

Četl jste již brožuru o utrpení Slováků „Slovakoj kaj Magiaroj“?

Ne-li, objednejte si ji co nejdříve, neboť, ač byla vydána ve velmi značném počtu výtisků, bude co nejdříve úplně rozebrána. Brožura tato vyvolala veliký zájem a mocné protestní hnutí za hranicemi a byla již přeložena do celé řady evropských jazyků, nehledě k uveřejněným výňatkům, zprávám a posudkům v nejvýznamnějších časopisech celého světa. Objednávky přijímá (poštou 55 hal. i s poštovným) **V. Riegel, Praha 729-VII. Klubům a kroužkům esperantským na nejméně tři objednané a předem zaplacené výtisky jeden zdarma.**

Redaktoro: H. K. Bouška, Praha-Smíchov 1097. — Eldonanto: Jan Iglauer, Praha III, 495. — Presejo: »Politika«, Praha. — Bohemujo-Aŭstrio.